

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancaute nu se primesc. Manuscrisurile se returnează.

INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONEA în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emerich Lesner.
Heinrich Schalek. Rudolf Mosse.
A. Opelle Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o coloană 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarife și învoială.

RECLAME pe pagina a 3-a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXII.

„GAZETA” iese în Dăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la toate oficiile postale din țară și din afară și la d-nii colecători.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgului Nr. 30. eteșit I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 63.

Brașov, Sâmbătă 20 Martie (1 Aprilie).

1899.

Școlile populare și maghiarisarea.

Scim, că mai ales de câți-va ani încôce, devisa șovinismului maghiar este cât mai neamânata prefacere a tuturor școlilor populare din țară în școle ale statului. Mai ales Ungurii din Ardeal se arată îngrijați, pentru-că nu se procedează odată cu totă puterea de-a face din școlile confesionale și comunale tot numai școle de stat maghiare.

Cu privire la acest postulat șovinist se simte îndemnat deputatul Bartha Miklos de-a publica un articol în toia sa din Clușiu „Ellenzek” asupra școlilor populare. E semnificativ acest articol, pentru-că se pare a fi fost scris în scop de-a opune curentului neastempărat și nerăbdător, — care pretinde imediată cutropire a tuturor școlilor din partea statului — unele explicații și sfaturi înțelepte ale marelui agitator șovinist din fracțiunea Ugron.

Aveți dreptate să cereți ceea-ce cereți — dice Bartha către cetitorii săi din Ardeal; dér trebuie să vă gândiți și la greutățile, ce se opun minunatului plan, și la urmările, ce le-ar ave o procedere prea grăbită din partea statului. Fiți dér cumiți și liniștiți, căci ceea-ce nu se poate dobândi dintr'odată, se va dobândi cu încetul, pas de pas, și cu mult mai sigur pentru realizarea ideii statului național maghiar.

Așa le vorbesce Bartha, și el, radicalul și intransigentul, devine deodată om cumpănit și precaut în această cestiune, ce le arde atât de mult pe inimă șovinistilor unguri.

Ce l'a făcut să vină tocmai acum a scrie astfel de articol în cestiunea reformei școlilor populare, care, pe cât scim, nu e la ordinea zilei? Ne aducem aminte, că în așa dișele cestiuni de naționalitate, cei din opoziția lucră mai mult séu mai puțin în înțelegere cu guvernul. Faimoșă broșură privitoare la politica lui Banffy ne spune destul de lămurit cum proceda acesta, cerând concursul tuturor foilor maghiare fără deosebire de partid, când avea să lovescă în Români, Slovaci etc. și că acest concurs i-se da fără de nici o rezervă.

Nu cum-va a luat asupra-și și Bartha Miklos chemarea de-a neteși puținel calea „noui ere” Szell și de-a face propagandă pentru o mai liniștită și mai precaută concepțiune a acțiunii, ce este de împlinit pentru realizarea marilor idei ale statului național maghiar?

Nu voim însă a da articolului lui Bartha ca tot adinsul o însemnătate, ce poate nu o are. Intr'o privință însă îl găsim în tot cazul de mare interes; el ne desfășură adecă c'o claritate și c'o precisiune proprie autorului totă construcția planului capital de maghiarisare, după care lucrăză campionii ideii de stat maghiar, în frunte cu ministrul de instrucțiune Wlassics. De aceea am aflat de bine a reproduce mai jos în traducere românească articolul amintit.

Recomandăm cetitorilor noștri de a-l ceti cu atențiune, căci decât alta, un lucru vor profita totuși din el. Vor vedé și vor cunoșce adecă din ce se împletesce acea funiă, care în planul maghiarisatorilor are menirea de-a sugruma succesiv cu totul instrucțiunea noastră poporală națională. Vor vedé și vor cunoșce mai ales, cum își închipuesc maghiarisatorii, că trebuie să viețuască și să se porțe o scolă nemaghiară confesională séu de ori-ce altă categorie, pe cât timp de nevoie ea va trebui să fiă tolerată de ei, ca mai apoi să-i vină și vremea mult dorită, când la șoptirea ideii de stat național maghiar singur mântuitoare i-se va suci gâtul.

Ce sunt astea?

Ne-am fost dedat din timpuri mai vechi să privim în Asociațiunea noastră, odinioară „transilvană”, un depositear al nisuițelor noastre curate și pacifice culturale, un *noli me tangere* față cu ori-ce tendință séu intrigă vrășmașă dinafară. De-un timp încôce însă pare, că nisce durnuri rele umblă să turbure liniștea sufletescă, ce a domnit până acum în această societate.

Mai erî vedeam cu durere Asociațiunea noastră trasă în cercul pretinsei acțiuni a lui Banffy pentru salvarea maghiarismului, vorbindu-se, în faimioșă broșură relativă la politica lui de naționalitate, de marele succes, ce l'ar fi dobândit față cu ea în cunoscuta afacere a stipendiilor pentru meseriași români, oferite de guvernul unguresc, în schimbul ajutoarelor oprite, pe cari „Asociațiunea” le primea până acum dela societatea „Transilvania” din București. Er astăzi cetim la cōda sciurilor mai nouă ale „Tribunei” din Sibiu, cu data de Vineri, următorul comunicat, pe care nu scim, cum să-l mai caracterisăm:

„Astru și E. K. E.

E vorba, ca Asociațiunea să primescă aranjarea casei române, în muzeul etnografic ce se va înființa în casa natală a regelui Maria Corvinul din Cluj. În acest scop Dr. Diaconovich, secretarul „Astrei” a fost în Cluj, ca să ia informațiuni dela societatea E. K. E. care face acest muzeu. Comitetul Astrei n'a luat încă ultima hotărîre în cauză.”

Cetind această notiță am rămas uimiți, căci mai întâi e vorba de Clușiu și apoi de o societate maghiară din Clușiu, o porodiță a faimosului „Kulturgylet”, ce se numesce „Erdelyi Karpat Egyesület”. (Reuniunea carpatină ardelenă.) Așa cel puțin credem, că sunt a se tălmăci cele trei litere inițiale, cari în scirea adusă de „Tribuna” sunt puse alături cu întunecosele silabe „Astra”, semnificare folosită așa de mult de ómenii curentului „modern” în Asociațiune.

Acea societate din Clușiu e vestită pentru activitatea, ce o desfășură în maghiarisarea numelor străvechi ale munților și văilor noastre,

vrënd a-le da botezul erei jidano-maghiare. Ce caută secretarul Asociațiunii noastre la arangiările, ce le face acea societate maghiară în Clușiu? Ce sunt și ce au să însemne aceste manifestări, fiă directe ori indirecte, de conivență cu purtătorii culturai maghiare din Clușiu? Este óre un scop, séu o trebuință a „Asociațiunii”, de-a pune la dispoziția acestor arangiatori, pentru a-le eternisa în muzeele lor, portul și casa română, pe care ei și cu politicianii lor mărturisesc pe față, că prin maghiarisare vor să le stingă și să le ștergă de pe suprafața teritoriului țerii?

Intrebăm: ce sunt astea?

Nu de mult, când a fost vorba de fatalele stipendii pentru meseriași, ni-s'a făcut din partea comitetului Asociațiunii, chiar la procesul verbal al ședinței sale din 23 Nov. 1898 imputarea, că am fi pornit o campanie „păgubitoare intereselor Asociațiunii” în contra votului comitetului privitor la acele stipendii.

Am avut abnegarea, de-a nu răspunde la această nedreptă și cu totul neintemeiată imputare, în speranță, că lucrul va rămâne într'atât și că toate vor intra érași în vogașele priincioșe pentru interesele de viété ale Asociațiunii. Acum de-odată însă ne vedem alarmați în sentimentele noastre prin scirea de mai sus.

Intrebăm încă - odată: ce sunt astea?

Nu cum-va scopul excursiunii d-lui secretar Dr. Diaconovich la Clușiu are să fie un răspuns la „prevenirea” guvernului în afacerea stipendiilor? În loc ca comitetul în adevăratul interes al Asociațiunii să fi aprețiat atitudinea noastră de mai înainte, față cu ofertul guvernului, din punctul de vedere al datoriei noastre naționale și, pentru delăturaarea orî căror bănueli, să fi publicat în foia „Asociațiunii” din cuvânt în cuvânt acel ofert al guvernului, ca să se vadă clar și limpede, decât l'a făcut cu totul „neconșionat”, orî nu, — el toleréză în aceste vremuri excursiunii ca cea amintită.

Să ne ierte domni din comitet, dér chiar cu risicul de-a fi din nou învinuiți, că am comite nu scim ce păcat în contra Asociațiunii, trebuie să insistăm, ca să limpedescă pe deplin aceste lucruri.

De-ocamdată luăm la cunoscință, spre liniștirea noastră și a publicului românesc, că cu privire la „aranjarea” din Clușiu, comitetul n'a luat încă ultima hotărîre în cauză.”

Comitetul să bage bine de sémă ce face, ca să nu împingă Asociațiunea într'o crisă, pentru care suntem siguri, că nici un membru al lui nu ar lua răspunderea asupra-și. Înainte de toate însă așteptăm și cerem dela el, ca să părăsescă sistemul nenorocit, de-a ne veni tot cu fapte împlinite și să lămurescă și limpedescă înainte toți pașii săi în fața forului publicității române.

O foia germană despre guvernul Szell. „Deutsches Volksblatt”, foie social-creștină din Viena, se ocupă într'unul din numerii săi mai recentți cu guvernul Szell. Spune, că pacea parlamentară din Ungaria s'a făcut pe basă de amăgiri reciproce și că adurmita în Domnul partidă apponyistă crede, că ea a câștigat pe partea ei pe Szell pe când dimpotrivă Szell a prins'o în lanțurile liberalismului. Dice mai departe, că în Ungaria Maghiari, Germanii, Românii, Rutenii, Sèrbii, Croații și Slovacii urșce pe-o formă panjudaismul, care cu toate acestea domnesce în Ungaria. În fine spune, că ađi în Ungaria nu mai este partidă, care ar pretinde restabilirea caracterului creștin al statului, isgonirea panjudaismului și pacea cu naționalitățile, apoi o bună administrațiă și o justițiă regulată.

Școlile populare.

Étă articolul din „Ellenzek” al lui Bartha Miklos despre care vorbim în primul nostru de ađi:

Cei-ce vréu să prefacă scola poporală în scolă de stat, sunt conduși de o tendință respectabilă. Nisuița această e șoptită de sigur de ideia statului național maghiar.

Însăși ideia este atât de însemnată, încât sunt inclinat a-i subordona ori-care alt ideal. Décă m'ași convinge, că această ideia ar puté triumfa numai prin restrîngerea libertății publice: gata a-și fi se sufer atingere și în libertatea mea. Décă însă ideia ar pretinde jertfe: nu-mi închipuesc jertfa dela care m'ași retrage numai ca să se realizeze odată în totă a lui mărețiă statul național maghiar.

Însă pun în cumpănă cestiunea prefacerii școlilor populare în școle de stat, căci fără cumpăuire suficientă nu este permis a-te apuca nici de cea mai plăcută reformă. Înainte de ce ne-am apuca de transformări, trebuie să facem să trecă planul prin proba de foc.

Educațiunea poporală o provéd astăzi — în termini rotunđi vorbind — de ce mii de școle. Dintre acestea trei din patru părți sunt școle confesionale. Reforma ar însemna așader, ca statul să ia 7—8000 de școle și toate sarcinele împreunate cu susținerea lor. Sunt bani și puteri didactice pentru această?

Însémă mai departe cea mai puternică luptă culturală, care se pôte numai închipui, între confesiuni și stat. Lupta ce a provocat'o reforma cășătoriei civile, este un bagatel disparent, pe lângă această, căci acea luptă, pro și contra, au purtat'o mai ales clasele mai inteligente între sine și câmpul de luptă a fost corpurile legiuitoare și literatura. Răsboiul pornit contra școlilor, s'ar arunca însă asupra vieții comunale. Aici ar băntui el o monstruoșă degenerare.

Și decât ar fi numai atât! Însă în chiotul luptei s'ar amesteca voci străine. Valahi, Slovaci, Sèrbi, Germani ar țipa într'un glas. Ei ar afla acel punct de atingere al alianței de rasă și acea legătură a intereselor, pe care până acum în zadar au căutat'o. Un țipet de pericol ar umplé aerul nu numai în patria noastră, ci în Europa întregă. Sub influența rasselor romană, germană și slavă s'ar produce o literatură separată, prin care s'ar arăta, că étă cultura și limba acestor rasse mari este în-

tr'adever asuprită de o rasă turanică, care vagabondând trăiesc în mijlocul Europei prin câștigarea culturilor dezvoltate.

Ar fi greu să ne tragem sēma c'o situația astfel creată. Contrarii noștri înafară și înăuntru s'ar înmulți așa de tare, încât nici moralicește, nici fizicește, n'am mai pute birui cu ei. Suntem noi 6re într'o stare destul de consolidată, pentru a pute da piept c'o astfel de luptă?

Înțeleg să privim în ochii inamicului, fiă el Austriacul, preocupățiunea confesională, sēu agitațiunea de naționalitate. Dēr ca de odată și în același timp să stām pe picior de luptă cu toți și, sfășiați de certe interne, să rēscolim asupra capului nostru valurile turburate ale opiniunii publice slave, germane și române — acesta intr'adever ne-ar duce în situațiunea în care se află scorpia încunjurată de t6te părțile de foc. Povestea crede, că atunci scorpia caută a scāpa de m6rtea inevitabilă prin aceea, că se ucide ea însăși.

Cred, că d-l ministru Wlassics a luat poziții forte corectă față cu ideia ce s'a ivit (a statificării — Trad.) El nu dorește să atingă dreptul străvechia al învețământului confesional, însă dorește a desvolta școlile de stat atât ca cuprins, cât și ca estindere. Calea aceasta e încetă, dēr duce la scop, fiind-că nu cauzează piedeci învingibile.

După esperiențele mele rēul, din punct de vedere național și cultural, nu se cuprind în aceea, că sunt școlile confesionale, ci în aceea, că aceste școlile nu sunt destul de ajuns controlate. Intre aceste școlile sunt f6rte multe, cari servesc cu credință patria maghiară; ele cresc bun patrioți și cetățeni folositori. Sunt însă f6rte multe între ele, cari nu împlinesc misiune patriotică. Ba sunt și de acelea, în număr considerabil, cari sunt pat cald pentru încolțirea urei de rasă și a irredentismului. Ei bine, gramații acestor fel de școlile trebuie tăiat, cum tai o bubă veninosă, ca să nu primejduescă întreg corpul.

Mie nu-mi pasă, decât copilul învață în limba valahă, slovacă sēu sērbescă. Ba nu-mi pasă nici de aceea, că nu este înstruit unguresc. De ce trebă sunt școlile mai înalte, decât nu se umple lacuna pe acest teren? Pentru-ca cine-va să p6tă trăi după mintea lui în patria noastră, nu capetă diplomă decât decât școlile unguresce. În straturile mai inferioare ale poporului însă nu este cauză pentru astfel de măsură. Acolo e de-ajuns, decât micul industriaș, muncitorul și agricultorul nutresc în sufletul lor conștiința patriotică și datorințele cetățenesci; decât întră în sângele lor sfânta alipire, ce trebuie s'o simtă ori-care om cinstit față de patria noastră; decât învață, că suntem fiii aceleiași patrii, că avem drepturi și datorințe egale.

Acea școlă, care nu învață astfel, trebuie închisă, cum sunt închisi rēnfăcătorii stricțioși pentru binele comun. Contra aceasta nu pot ridica excepțiuni nici confesiunile, nici naționalitățile. În astfel de cas de gēba ar mai agita, căci sēmînța agitației ar cadē pe pământ neroditor. Pēcatul concret ar fi lovit de pedepsă concretă. Rassele inrudite n'ar privi în această pericolul limbei și culturii lor, ci apārarea îndreptățită a unui stat în contra acelor bande, cari s'au aliat în chip criminal pentru a desface unitatea propriei lor patrii.

Sarcinile acestei controle noi le putem suporta, însă cheltuelile statificării nu. Pe criminalul concret îl putem pedepsi fără ca să rēscolim asupra capului nostru pericolile agitațiunilor neînvingibile; a declara însă pēcătoș pe fiă-cine și pe toți: acesta se opune principiului dreptății și ar deschide jilpurile unui curent, care ar răpi cu el liniștea patriei noastre.

„Politica de naționalitate a lui Banffy.“

VI.

În capitulul din urmă a autorului anonim vorbesc despre acțiunea culturală politică a lui Banffy. Reproducem și acest capitul, în traducere, în t6tă întregimea lui. Etā!:

„De 6re-ce după rēnduieala firēscă a

lucurilor am relevat deja cauza politicii culturale prin acțiunea industrială, putem să examinăm acum în ce mod a încercat Banffy a afirma principiile politice de naționalitate în ce privesc biserica și școlă?”

E de notorietate publică, ce influență mare, apr6pe exclusivă, are preoțiunea română asupra poporului român. Tēranul român gāndesce, ca să dīcem așa, cu capul preotului, și simte cu inima preotului. Nu de geaba a cântat Andreiū Mureșianu în imnu-i faimos „Deșteptă-te Române”: „Preoți cu crucea'n frunte, căci 6stea e creștină!” Atāt biserica greco-orientală, cât și cea greco-catolică, considerând sentimentele preoților, sunt în adevēr biserici naționale române. Înainte de t6te sunt române și numai în al doilea rēnd catolice, sēu ortodoxe. T6te aspirațiile, dorințele sēu pretențiunile de naționalitate au eșit din sînul clerului acestor biserici, tot aici s'au gāsit cei mai zeloși luptători. A trebuit nu numai liberalism maghiar, dēr superficialitate și ușurință maghiară, ca aceste două biserici române să dobāndescă o autonomiă bisericească și școlară atât de desevirșită, cum catolicii maghiari nici nu îndrāsesc să viseze pentru biserica lor.

Guvernele maghiare însă timp de trei decenii n'au usat nici de aceea puțină influență, ce le asigura autonomia acestor biserici, mai mult din nebagare de sēmă decât din prevederea politică a bărbăților politici, cari au creat-o. Guvernele maghiare au neglijat să îndeplinească și acel drept de control, pe care t6te legile n6stre îl acordă M. Sale față de biserici, acel control pe care M. Sa îl îndeplinesc pe cale constituțională prin guvernul sēu rēspundēt6r. Acest drept de control e un fel de sec6tură scrisă, care, cădūt în desuetudine, nu mai are nici un cuprins real, al cărui preț practic a devenit egal cu zero, și la afirmarea căruia nu s'a gāndit înainte de Banffy nici un bărbat de stat maghiar.

Episcopii și Mitropoliții celor două biserici române au fost dela început, în urma dispozițiilor legii, membrii casei maghiare, așa dīcēnd, factorii de drept public al legislației maghiare. Nu s'a gāndit însă nici un bărbat maghiar de guvernământ, ca în cas de vacanță să se gāsescă mereu în clerul înalt român o „succrescență” potrivită pentru ocuparea vacanțelor, ce se produc în clerul înalt. În cas de vacanță, când a fost vorba ca cutare sēu cutare post înalt în cler să fiă ocupat de-o persoană de încredere, inspirată de patriotism și în adevēr capabil, guvernul numai în casuri f6rte rare avea asemenea candidați.

Și s'au început expedientele. De cele mai multe-ori candidatul guvernului n'avea alt merit și altă calificăție, decât, că vr'un fișpan sēu deputat cu influență, care tot atât de bine a fost informat despre viața internă a bisericilor române, ca despre vr'o sectă metodică din America, — l'a recomandat drept un om liniștit, de încredere, care însă nu s'a compromis politicește. Aceasta a fost cauza, că în cele două biserici române a putut să domnescă o asemenea indisciplină, ca în trecutul apropiat. Numai acesta p6te să explice, că preoți de tēpa lui Lucaciū și Mangra au putut să j6ce un rol diriguitor de primul rang în aceste două biserici.

Firesce, că o b6lă atât de veche și apr6pe tradițională nu p6te fi lecuită sub o guvernare de patru ani, căci crescerea „succrescenței” potrivite nu e muncă ușoră a doi-trei ani, ci e rezultatul unei munci asidue și pline de tact, de cel puțin două decenii. Meritul lui Banffy rēmane, că a îndreptat atențiunea guvernământului maghiar și asupra acestei împrejurări. A în dicat calea, a fixat principiile fundamentale cu ajutorul cărora se p6te asigura succesul muncii și decât acest succes eventual nu se va realiza, el nu va dovedi, că drumul indicat și principiile fundamentale date au fost greșite, ci că urmașii sēu n'au știut, sēu n'au voit să-l urmeze în modul de-a proceda.

Ocuparea posturilor în clerul înalt

maghiar cu bărbăți de încredere sub raportul intereselor statului maghiar, cari vor avē destulă energiă și bărbăție pentru manevrarea hotărîtă și conștientă a disciplinei bisericesci, nu e singurul mijloc pentru înmormēntarea spiritului nepotrivit și suspect sub raportul intereselor statului, ce domnesce în clerul român. Cu acesta trebuie să urmeze paralel și o acțiune pentru îmbrățișarea intereselor preoțiunii române din partea statului.

Mijlocul și calea cea mai eficace este ajutorarea materială a preoțiunii. În budgetul statului, sub era constituțională, s'au prevădūt în fiă-care au sume însemnate în acest scop. Mult timp această sumă a fost dată episcopilor respectiv, ca s'o distribuie fără nici un control din partea statului, cui va voi. Mai târziu, mi-se pare Trefort, a cerut ca lista celor ajutorați să fiă înaintea guvernului de către episcopi, spre a o lua la cunoștință. În timpii din urmă episcopii trebuiau să înainteze prealabil lista celor recomandați spre ajutorare, ca guvernul să aibă ocazia să ștergă din listă pe aceia, pe cari sub un raport sēu altul îi socotesce de nevrednici.

Ast-fel distribuirea acestui ajutor atrină acum de prevederea și hotărîrea guvernului Banffy merită recunoștință, că a introdus un așa control și o ast-fel de procedare, care a făcut pe precții români să înțelgă, că au trecut timpurile, când în condițiunile de împărțășire din ajutorul de stat n'avea absolut nici un rol sentimentul patriotic. Cum că clerul român s'a abținut, în anii din urmă dela agitațiile de naționalitate, acesta se p6te atribui modului cum sau distribuit ajut6rele de stat.

Suma prevădută în budget, sub titlul de ajutor de stat, a fost însă prea neinsemnată pentru îndreptarea situației materiale a clerului inferior român. Această cestiune urmēză să fiă rezolvată prin regularea congruei. Legea despre congrua este de asemenea o reformă de mare importanță a politicii naționale a guvernului Banffy. Această lege, însă, indică numai cadrele de procedare. Ce succes va avē ea sub raportul politicii naționale, atrină într-o măsură guvernul va urma controlul și precauțiunea inaugurată de Banffy în distribuirea ajut6relor.

Acela, care a urmărit, fiă cât de superficial, mișcarea învețământului maghiar, de sigur își va aduce aminte că la începutul anului 1897 se pornise o discuție vie în publicistica maghiară, decât la înființarea școlilor primare de stat urmēză să se ia în considerare în primul rēnd provinciile locuite exclusiv de Maghiari sēu provinciile locuite de naționalități? Atențiunea lui Banffy a fost atrasă spre această discuție. Și în t6mna anului 1897 a intrat în negocieri cu ministerul instrucției în privința stabilirii principiilor fundamentale în înființarea acestor școlile.

Rezultatul acestor negocieri se p6te cuprinde în următ6rele:

S'a declarat de principiu fundamental ca înființarea școlilor de stat să se facă de o potrită prin provinciile pur maghiare și prin provinciile locuite de naționalități. De 6re-ce raporturile financiare ale statului nu permit ca programul viitor la înființarea de școlile să se aplice de odată și în întregime s'a hotărît că în timp de cinci ani să se construescă 1000 școlile, după 6re-cari zone etnografice stabilite de mai înainte.

Directiva în stabilirea zonelor etnografice a fost nu ofensivă, ci defensivă. În zona primă intră acele comune, în cari Maghiarii sunt în minoritate și expuși absorbirei majorității străine. În zona a doua intră comunele în cari Maghiarii sunt în majoritate. Firesce că s'a luat în considerare și puterea de rezistență, precum și forța de absorbire a naționalității, cari în provincia respectivă stă în fața Maghiarilor. În zona a treia intră acele comune pur maghiare, învecinate cu comunele locuite de străini, unde necesitățile culturale impun înființarea școlilor de stat.

După stabilirea principiilor a urmat desemnarea comunelor în zonele respective.

A fost nevoie de o răbdare lungă și mare și de cunoștințe vaste a relațiilor

locale din diferitele provincii, până să se termine această hartă de rēșboi a defensive adevērat culturale, și până să ajungă lucrul acolo, ca în budgetul din 1899 împiedecat de obstrucție să figureze prima rată pentru construirea a 200 școlile primare din cele 1000 proiectate.

(Va urma).

Din România.

Bucuresci, 30 Martie.

Mē grābesc a Vē comunica pe scurt cele ce s'au mai petrecut în ședința de eri a Camerei.

Din discursul d-lui Take Ionescu, care — înainte de-a trece la cestiunile sulevate în discursul ministrului-președinte — a făcut critica atitudinii acestuia pe când se afla în opoziție, relevez următ6rele:

Decorațiunea lui Jezenszky, dīse d-l Ionescu, nu s'a făcut la Peșta, ci la Orfeu în 1894. După acest discurs d-l Sturdza n'a mai putut refusa nimic Ungurilor. Primul ministru face responsabil ōpe ambasadorul român Ghica: De ce însă nu l'a tras la rēspundere? N'a făcut-o pentru că Banffy n'ar fi putut permite ca un inocent să fiă pedepsit.

În ce privesc renta școlilor din Brașov dīce, că t6te guvernele au achitat această rentă, numai d-l Sturdza nu.

După acesta d-l C. Nacu ia în apārare guvernul și pe d-l Sturdza, în care, dīce, majoritatea are încredere, și propune — o moțiune, de încredere, care se votează cu 90 voturi contra 18 ale opoziției. Se și votează.

În ședința de astăzi este de remarcat mai întâiu declarațiunea ce a făcut-o deputatul Șendrea, că grupul dela „Drapelul” își va susține atitudinea sa față cu guvernul. Această declarație a fost cam neînțeleasă însă ea s'a lāmurit dovedindu-se îndată, că membrii grupului amintit nu concordă pe deplin în părerile lor.

Imediat după d-l Șendrea se ridică d-l Delavrancea și dă citire dimisiunii din cameră a d-lui E. Costinescu. După această ceterese dimisiunea sa proprie de deputat, care esprimă în esență ideia despre care am vorbit în raportul meu de eri și a fost mult aplaudată ee opoziție. Fiind puse la vot aceste demisiuni, camera le respinge.

După aceea vin la rēnd diferitele întrebări asupra interpelărilor nerēspunse, și nouș anunțări de interpelări. Camera se ocupă apoi de alte cestiuni la ordinea zilei.

Tot astăzi s'a produs în Senat o discușiune asupra declarațiunii opoziției senatorilor ceterită și motivată de d-l G. Cantacuzino.

Ministrul-președinte Sturdza rēspundēnd a vorbit ērăși de denunțatiunile broșurei lui Banffy. Dīce, că primul ministru unguresc Szell a declarat, că această broșură n'are nici o val6re. Apoi afirmă, că decât ar fi adevērate t6te câte se dīc în broșură despre d-sa, opoziția n'ar fi venit cu o declarațiune, ci cu un act formal de acușațiune. Întrebunțând cuvēntul „meshinari” opoziția protesteză, ēr d-l Sturdza își retrage cuvēntul declarat, că broșura a fost scrisă în Bucuresci.

Ședința se suspendeză pe scurt timp, și la redeschidere d-l Mărzescu prezenteză o moțiune de încredere pentru guvern. D-l Urechia dă citire declarației drapeliste. Se cere închiderea discuției și se nasece un mare șgomot; după aceea Senatul votezămotiunea propusă.

După acesta urmēză o interpelare adresată din partea senatorului G. Panu privitor la școlile din Brașov, la care d-l Sturdza declară, că va rēspunde imediat. A și rēspuns, dēr n'a dīs nimic nou.

SCRILE DILEI.

— 19 (31) Martie.

Pentru masa studenților români din Brașov a mai contribuit Onor. Domn Alexe Verzea, paroch gr. or. în Satulung fl. 5, obligându-se pe t6tă viața a contribui an de an cu ocazia zilei onomastice de 17

Admini.
Pror aceeași sumă de 5 fl. pentru acest umanitar. — Direcțiunea școlilor medii îi exprimă cele mai vii mulțămite pentru interesul, ce-l arată față cu școlile noastre.

Școlile populare săsesce dela 1868 încôce. O statistică făcută de Consistoriul evang. săsesce din Ardeal asupra înmulțirii, întregirii și îmbunătățirii școlilor populare ale bisericii evanghelice dela 1868 încôce, dă următoarele date: Nouă edificii școlare s'au înființat în acest interval 102; reconstruite, lărgite, séu mult îmbunătățite au fost 86. Acestea e o prestațiune destul de frumoasă și onorifică, ăice fôia bisericescă „Kirchliche Blätter“, decă avem în vedere, că numărul comunelor biser. evang. săsesce este de vre o 250 și decă calculăm, că speșele acestor zidiri se urcă la un milion și jumătate florin și că statul n'a contribuit la ele cu nici un ban.

Profanarea Jorii mari. „Alkotmany“ serie următoarele: În toate țările civilizate din lume în Joia-mare nu se dau reprezentații pe scena teatrelor imperiale și regesci, căci ziua acăsta este serbată, ca ăi în care s'a înființat st. Eucharistia. Acum însă trebuie să vedem, că cu toate protestele presei catolice, anul acesta se jôcă în Opera regescă maghiară „Balul mascat“, spre bucuria Ovreilor, ateștilor și logelor fracmasonice. Miniștrii dau audiențe, ca și în alte zile, și biblioteca universității catolice e deschisă, ca în ori-ce ăi. Trebuie însă să se știe, că în contra „legei, dreptului și dreptății“ de 900 de ani liberalismul tinde pe toate terenele să întunece caracterul creștin al Ungariei, să l strice și nimicescă. Fôia catolică protesteză energic contra acestei profanări.

Părechia regală italiană la mormântul lui Garibaldi. Cu ocașia călătoriei lor în Sardinia, regele și regina Italiei, ăice „Tribuna“ din Roma, vor merge la mormântul lui Garibaldi în Caprera, și vor depune o cunună pe el.

Luptă cu pumnul în parlamentul belgian. Ședința dela 29 l. c. a camerei deputaților din Bruxella a fost extraordinar aglomerată. Partida dreptei a provocat scene turbulente pe când se deșbatea asupra interpelației despre expulsarea abatelii Charbonnel. Partida stângă socialistă începă să demonstreze și să atace persoana regelui. Președintele a amenințat cu suspendarea ședinței. Intr'aceea socialistul Journes ăise, că în afacerea Charbonnel guvernul și-a luat informațiuni numai dela spioni. Președintele suspendă ședința. Stanga năvăli, amenințând cu pumnii, asupra dreptei. Cei din dreapta i-au bătut strasnic cu pumnii. Ordinea abia cu greu pută fi restabilită, pentru-ca să se continue ședința.

Ministru unguresc la Sultanul. Ministrul unguresc de comerț Al. Hege-dős s'a dus la Constantinopol, unde ađi va fi primit în audență de Sultan.

Lueger la Papa. Primarul Vienei, Dr. Carol Lueger, va merge la Vatican, ca să mulțămescă Papei pentru distincțiunea ce i-a făcut prin acordarea ordinului St. Gregoriu.

O comoră de galbeni. În ăilele din urmă se lăpșe în orașul nostru șcirea, că a fost aflată o însemnată comoră de galbeni. „Kronst. Tagbl.“ affă acum, că în adevăr un gradinar a aflat în cea mai mare apropiare de oraș 32 de galbeni austriaci îngropați sub un teiu.

Rotschild — domnul insulelor Filippine. Vai de acel pământ, în care Ovreul își pune piciorul! esclamă o fôie catolică din Peșta. Asupra insulelor Filippine curge tocmai acum rășboiul, și étă că casa Rotschild face pregătiri serioșe, ca aceste insule să ajungă în posesiunea ei.

Vre să înființeze o mare cassă de bani jidovescă în San-Francisco, care să fiă centrul operațiunilor financiare pentru Filipine. Agenții firmei au început deja lucrarea lor în insule. Banca va fi înființată c'un capital fundațional de 5 milioane dolar.

O lege curioșă. Corpurile legiuitoare ale statului Arkansas (America) au adus, pe basa convingerei, că țigările de hărțiă sunt vătămătoare sănătății, o lege, după care vinderea, séu dăruirea de astfel de țigări este în ori ce împrejurări oprită. Contravențiunile sunt pedesite cu amendă, care nu este mai mică de 500 și nu trece peste 5000 dolari!

Prima telegrafare fără sirmă. De luni de ăile se fac experimentări cu invențiunea savantului italian Marconi asupra telegrafării fără sirmă. Telegraful cu sirmă, aduce acum o șcire despre o astfel de experimentare. În comuna Vimerus de lângă Bologna s'a telegrafat alaltăeri, fără sirmă în prezența specialiștilor franceși și englesi, la un far din Dover. Resultatul a fost mai pe sus de ori-ce așteptare.

Predici. Poimâne (Duminecă în 21 Martie v.) va predica în Biserica Sf. Nicolae din Scheiș, părintele Dr. Vasilie Saftu.

Idei fundamentale în economia politică.

De Ioan Socaciu.

III.

(Urmare.)

Școla creștină.

Un curent contrar școlii liberale este și acela, care o critică din motiv, că a negligeat elementul religios, că nu a ținut seamă în sistema ei, de influința cea mare, ce a avut-o biserica — cu deosebire cea catolică — asupra întregii vieți culturale, prin urmare și asupra vieții economice, a popórelor civilizate de astăđi, romano-germane, influință, care și astăđi trebuie să o esereze și care nu trebuie ignorată, căci pôte fi de folos la delăturarea relelor, cari provin din lupta intereselor economice. Acest curent vine înainte sub numirea de școlă creștină, care se deosebesce în catolică și protestantă. Ambele, atât cea catolică, cât și cea protestantă susțin, că creștinismul este basa tuturor ideilor morale, din cari trebuie să rezulte raporturile între ómeni și ordinea socială; ambele combat școlă liberală pentru direcțiunea ei prea materialistă, care merge până la negarea existenței lui Dumnezeu și are pretenția, ca să reguleze raporturile pământesci ale ómenilor exclusiv din punctul de vedere al intereselor egoiste. Ele susțin, că antagonismul dintre clasele sociale nu se pôte delătura și o îmbunătățire socială nu se pôte șpera, câtă vreme ideile materialiste și ateiste infiltrate în viața modernă, nu vor fi înlocuite cu forțele vii ale credinței religioșe și cu creștinésca iubire a deapropelului.

Școlă catolică este lăpșă mai ales în Franca, și cel mai însemnat reprezentant al ei a fost, în prima jumătate a acestui secol, Alban de Villeneuve-Bargemont, în timpul mai nou este Ch. Périn reprezentantul ei științific mai renumit. Într'Germania reprezentă acăștia direcțiune: G. Ratzinger, F. Hitze și unele jurnale.¹⁾

Școlă acăștia admite întocmai, ca și cea liberală legi, cărora sunt supuse faptele sociale, așa ca și cele fizice, dér crede, că jocul acestor legi, pe cari ea le numesce providențiale, pôte să fiă tulburat prin aplicarea rea a libertății omenesce; că din cauza păcătuirii omului lumea nu este așa, cum ar trebui, așa cum vrea Dumnezeu să fie; că ordinea socială de ađi nu e bună de loc, nici nu are tendința naturală de a deveni mai bună; că laissez-faire nu va stabili armonia socială și nu va asigura progresul, din contra ea vede însa-și în acăștia libertate, nu mai puțin în liberalism, adevărata cauză a desorganizației sociale.

După cum ne spune Ch. Gide²⁾, școlă catolică spereză în programa sa, că réul se pôte delătura și pacea socială se pôte restabili prin influința unei autorități triple: prin auctoritatea tatălui în familie, a pătronului în atelier și a bisericei în stat... Ea în general nu se arată ostilă față cu intervențiunea statului, care, după parola papei Leon al XIII-lea, este după biserica ministrul lui Dumnezeu pentru binele ómenilor, ci reclamă formal acăștia intervențiune în unele cestiuni de economiă națională, așa d. e. ca să asigure pentru clasa uvrierilor repaosul Duminecii, ca să regulementeze între limite juste munca, etc.

(Va urma.)

Correspondența „Gaz. Transilvaniei“.

Bucium, 27 Martie n. 1899.

D-le Redactor! Eri a eșit în comuna Bucium din comit. Făgărașului noul vicar Rv. d-n Iacob Macaveiș, acăștia fiindu-i, pôte, prima vizită oficióșă în noua sa funcțiune. A venit în cauza restaurării curatorialului și senatului bis. școl., al cărui mandat espirase cu finea anului trecut. Tot cu acăștia ocașione a scontrat și cassa fondului bis-școlar după ăiarul cassei. S'a constatat, că atât biserica, cât și școlă, n'au nici un fond, căci fondul de peste o mie florin, existent încă pe la anul 1875, s'a scocat până în fund, mulțumită conducătorilor de pe atunci, până în anii mai apropiați.

Mai importantă a fost însă cestiunea ocupării parohiei vacante, în urma decădării fostului paroch I. Dobrin în a. 1895, care încă a fost obiect de discuția. S'a întemplat adevă, că înainte cu doi ani un tiner de aici s'a dus la teologia morală pe basa unei declarațiuni, ce o storsese dela popor în favorul densusului. Poporul însă, simțindu-se mai târziu sedus, s'a ridicat și prin un protest energic la Consistoriul din Biaș a cerut cu stăruință, ca să nu se trimită ca preot amintitul tiner, care nu este agreat înaintea sa.

La acăștia curatorialul a avut să răspundă, decă este adevărat séu nu? Printr'un protest general a și răspuns, arătând, că cu nici un preț nu voesce a avé ca preot pe amintitul tiner.

Amărăciunea și nemulțumirea poporului a vécăt'o dér cu ochii Rv. d-n vicar, care a promis, că va face cunoscută adevărata stare a lucrurilor la locurile competente, ca să nu erupă vulcanul, care acum clocotesce în acăștia comună, dându se ansă la frecări și desbinări pe mulți ani înainte.

Ținem necesar a atrage atențiunea Esc. Șale părintelui Archiepiscop și Metropolit, și a Prea Ven. Consistoriu din Blașiș asupra acestor stări, cu rugarea, ca să se îndure a șoapa nenorocita noastră comună de acăștia plagă, și prin delăturarea mărului de cértă să facă a se restabili érași liniștea și pacea în acăștia parochiă.

Mai mulți parochienș.

ULTIME ȘIRI.

București, 30 Martie. Ađi după améđi pe stradele din centrul Bucureștilor era deștășurată mare putere de gendarmi călări, de infanteriă și de sergenți, ca măsură preventivă contra unei eventuale manifestațiuni. Intrunirea studenților la „Dacia“ n'a putut decurge în liniște fiind vorbitorii mereu intrerupți de agenții poliției.

DI V E T A S E.

Fotografare sub apă. Bontan, directorul laboratorului „Arago“ din Paris, a prezentat ăilele acesteia Academiei franceze de științe nice fotografii, pe cari le a luat sub suprafața apei. Bontan s'a ocupat ani de ăile cu aflarea unei metodești, prin care să pótă fotografia sub apă. În cele din urmă școpul și l'a ajuns, dând lumii o

nouă invențiune admirabilă. Greutatea cea mai mare a întimpinat'o în aceea, că unde și mișcarea necurmată a apei din adăncimea mării făceau, ca chiar și fotografiile luate la moment să ese fôrte spălăcite. Acăștia greutate însă i-a succés s'o delătore prin inventarea unui aparat cu ajutorul căruiă fotografiarea se pôte face în timp cu mult mai scurt. de cum se putea face cu aparatele de până acum. Pescii din mare apar acum fotografiați cu atăta acurateță, încât s'ar putea numera și solzii de pe ei. Mașina, cu care se slôbode aparatul fotografic în mare, a fost de asemenea fotografată sub apă ba însu-și Bontan s'a fotografat astfel, trebuindu-i a se adănci pentru acest școp în apă numai pentru un moment. Până la o anumită adăncime fotografarea se pôte face și numai cu ajutorul luminei ăilei; la adăncimi mai mari însă trebuie a-se aplica lumină artificială. Lui Bontan și asistenților săi li-s'a dat acum însășinarea de a face pentru academiă un mare număr de fotografii submarine.

Milionarii anticității. În Roma, metropola Europei antice, se aflau mulți ómeni bogati, cari treceau pe atunci în gura lumii tocmai așa ca ađi milionarii americani. După datele rămase de pe acele timpuri, cel mai bogat cetățen al Romei era Publius Cornelius Lentulus. Contimpuranii săi i evaluau averea, șocotită în bani de ai noștri de ađi, la 34 milioane. Pe vremile acelea o astfel de sumă era fabuloșă. Despre averile lui Crassus n'au rămăs decât date aproximative. Proprietățile lui de pământ valorau 20 milioane, afară de acestea avea un palat minunat, care prețuia cel mai puțin 1 milion. Căcilus Isidorus, care parte însemnată din avere și-a cheltuit'o în rășbóiele civile, a lăsat urmașilor săi cam 13 milioane. Demetrius, fost sclav din Pompei, a adunat cât timp fú liber, o avere de 9 milioane. Senatorul Goldius care a căđut mai târziu jertfa lui Milos, încă a avut o avere frumoșică, deóre-ce un singur castel al său se prețuia cu 2 milioane. Apicius care era adăcrator al stomacului și era risipitor, avea o avere sub Tiberius de 11 milioane; din acestea a cheltuit 10 milioane pentru bucătaria sa, și cu toate că i-a rămas un milion, i-s'a părut prea de tot puțin și s'a înveninat. Interesante sunt datele, cari au rămăs referitor la raporturile de avere a lui Cesar. Înainte de ce bărbatul acesta epocal a primit funcțiune publică, avea datorii de aprópe 5 milioane, care cu timpul crescú. Este cunoscut, că pentru datoriile lui Cesar a trebuit să chezășuescă Crassus, înainte de ce beliducele ar fi plecat în Ispania. Mai târziu starea materială a lui Cesar s'a îmbunătățit așa că s'a achitat de toate datoriile.

Literatură.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“. Interesanta și éminente conferență, ce a ținut'o d-nul colonel c. și r. Francis Rieger aul trecut în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu asupra neuitatului colonel David baron Urs de Margina, a apărut acum și în limba română în Tipografia A. Mureșianu, Brașov, într'o broșură cu titlul de mai sus. Cetitorilor noștri le este cunoscută obiectivitatea, cu care d-l colonel Rieger descrie înaltele însușiri și meritele neperitóre, pe cari neuitatul ba on Urs și le-a căștigat pentru tron, patria și națiune. Credem decă a se fi făcut un bun serviciu literaturii noastre prin traducerea și tipărirea în broșură a acestor conferențe. La traducere s'a folosit terminologia curată militară română. Broșura conține și două portrete bine reșitate ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Broșura se pôte procura dela Tipografia „A. Mureșianu“ aia Brașov. Prețul 40 cr. esemplarul (plus 3 cr. porto.)

¹⁾ Veđi Charles Gide. Principes D'Econ. Polit. Paris 1891. p. 27.

²⁾ Veđi Schönberg. o. c. I. p. 96.

Pentru comercianți funcționari și toți omenii de afaceri, precum și studenți putem recomanda următoarele cărți:

Manul de dreptul cambial, lucrat de Ioan Socaciu, profesor la școala română gr. or. din Brașov. Cartea e tipărită pe spesele „Albinei“ și e menită a face mari servicii tuturor, cari au afaceri cu cambii politice. Prețul 2 fl. (cu posta 2 fl. 10 cr).

Un capitol din Contabilitatea dublă de I. C. Panțu, prof. la școala comercială superioară din loc. Tracteză principiile contabilității duble ilustrate cu diferite exemple, pe cari studiindu-le cu atențiune, poți ori și cine să învețe contabilitatea, adică ținerea socotelor în economia proprie și în afacerile comerciale. Prețul 50 cr. + 5 cr. porto.

„Curs complet de corespondența comercială“, de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cesțiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede și cupoane etc. Prețul 1 fl. 60 cr.

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor curente de I. C. Panțu. Arată calcularea intereselor pe an, pe lună și pe zile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit, așa ca să fie înțelese de ori și cine; de-asemena modul de calculare al intereselor la bănci și teoria conturilor curente. Prețul 40 cr. plus 3 cr. porto.

Tote aceste cărți se pot procura dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Măsuri-Damast 75 cr.

până la fl. 14.65 cr. metru — precum și mătase-Henneberg, neagră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 cr. metru — în cele mai moderne țesături, colorii și deseneuri. — Particularilor li se trimite franco și liberate de vamă în casă. — Mostre se trimit imediat la cerere. Fabricile de mătăsuri ale lui G. Henneberg (liferant al Curții c. și r.) Zürich.

Cursul la bursa din Viena.

Din 31 Martie 1899.

Renta ung. de aur 4%	119.80
Renta de corone ung. 4%	97.35
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.40
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.—
Oblig. căil. fer. ung. de est. I. emis.	120.30
Bonuri rural. ungare 4%	96.40
Bonuri rurale croate-slavone	96.50
Impr. ung. cu premii	163.25
Losuri pentru rez. Tisei și Seghedin	141.—
Renta de argint austr.	101.05
Renta de hârtie austr.	100.90
Renta de aur austr.	120.25
Losuri din 1866.	139.50
Acții de-ale Băncii austro-ungară	921.—
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	396.40
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	368.75
Napoleonori	9.56 1/2
Mărci imperiale germane	59.—
London vista	120.47 1/2

Paris vista	47.77 1/2
Rente de corone austr. 4%	100.75
Note italiene	44.35

Cursul pieței Brașov.

Din 30 Martie 1899.

Banconota rom. Cump.	9.47	Vând.	9.49
Argint român. Cump.	9.43	Vând.	9.46
Napoleonori. Cump.	9.52	Vând.	9.55
Galbeni Cump.	5.60	Vând.	5.65
Ruble Rusescei Cump.	127.—	Vând.	128.—
Mărci germane Cump.	58.50	Vând.	—
Lire turcescei Cump.	10.70	Vând.	—
Scris. fonc. Albina 5%	101.—	Vând.	102.—

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul 5 er. se vinde la librăria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.

Nr. 1635—1899.

Provocare, cătră toți platnicii de dare.

Punându-se prin art. de lege I. din 1899 capăt legii excepționale și prin acesta devenind nevalabilă ordinațiunea Inaltului Ministeriu de finanțe din 29 Decembre 1898 Nr. 2568, se provodă prin acesta toți acei supuși plățirei de dare, cari sunt seu în restanță cu darea din anul trecut, cari au de a plăti darea și aruncurile pentru primul quartal din acest an, de a plăti acesta dare seu arunc, cu atât mai mult până în 5 Aprilie a. c., de-ore-ce în cas contrari se va dispune încassarea lor pe cale de execuțiune, fără considerațiune.

Brașov, 29 Martie 1899. 546.2—2 Oficiul orășenesc de dare.

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădământ, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori. Administr. „Gazetei Trans-“

Pilulele pentru curățirea sângelui ale lui I. PSERHOFER

numite mai nainte: „PILULELE UNIVERSALE“ merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt foarte multe bôle, la cari și-au validat aceste pilule efectul lor cu adevărat escelent.

De mai multe decenii sunt aceste pilule lățite și puțin familii se vor afla în cari ar lipsi o mică proviziune din acest medicament de cea a escelent.

S'au recomandat și se recomandă cătră mulți medici aceste pilule ca medicament de cesă, cu deosebire în contra tuturor suferințelor, ce provin în urma relei misturii și constipații, precum: perturbarea în circulațiunea fericii, suferința de ficat, slăbirea mașelor, colica cu venturi, congestiunea la creeri hâmorhoide (vi. a. d. aur) și c. l.

Prin proprietatea lor purificătoare de sânge au cu deosebire bun efect asupra anemiei și asupra bôlelor ce isverese din acesta, precum: gălbinare, dureri de cap nervose ș. a. m. Aceste pilule purificătoare de sânge lucrază așa de ușor, încat nu pricinuesc nici cele mai mici dureri și pentru aceea le poți folosi și cele mai slăbite persoane chiar și copii fără nici o temere.

Dintre nenumeratele scrisori, prin cari consumenții acestor pilule mulțamesc pentru redobândirea sănătății după cele mai vari și grele bôle, lasam să urmeze aci puțin nume cu observarea, că ori-cine s'întrebuințat odăună acest pilule, le recomandă mai departe.

Köln, 30 Aprilie 1893.

Stim. D-le Pserhofer! Binevoiesce de a mi trimite 15 saluri din escelentele D-tale pilule pentru curățirea sângelui cu rambarsă postala. Cu această o asă Vă aduc mulțamirile mele pentru efectul de minune ala pilulitoru D-tale.

Cudistinsă s'ina,

Franz Pawlistik, Köln, Lindenthal.

Hrasche lângă Flodnie 12 Sept. 1887

Stim. D-le! A fost voința lui D-șeu că pilulele D-v. au ajuns în mâinile mele, și rezultatul deis acestea li atribui D-v. Mă recisem în patul de leasă ast-fel încat nu mai puteam lucra și așa fi sigur deja m'ar fi scăpat mineratele D-v. pilule. D-șeu să vă binecavintese de mii de ori. Am confiența, că pilulele D-v. mă vor face de tot sănătosa, așa precum a folosit și altora.

Theresa Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Dec. 1887.

Stim. D-le! In numele matusai mele de 60 ani îi esprim cea mai caldura mulțamire. Dăuse s' suferit 5 ani de catar la stoma cronie și de apă. Vieta i era un chin și se credea deja de

perdută. Prin întâmplare a căpătat o cută cu escelentele D-v. Pilule purificătoare de sânge, și după o întrebunțare mai îndelungată s'a vindecat.

Cu distinsă stimă, Iosefa Weinzettel.

Gotschdorf bei Kohlboch Oestr. Schlesien, 8 Oct. 1888.

Stim. D-le! Vă rog a mi trimite un sul cu 6 cuti din pilulele D-v. universale purificătoare de sânge. Numai miu natelor D-v. pilule am să mulțamesc, că am scăpat de o suferința de sto mach, care m'a chinat 5 ani. Aceste pilule n'are să mi lipsesea nici odată și esprim prin acesta mulțamirea mea cea mai caldura.

Cu cea mai mare stimă, Ana Zwickl.

Eichengraberamt bei Gföhl, 27 Martie 1889.

Stim. D-le! Subsemnatul se rogă a mai trimite 4 saluri cu pilulele D-v. în adevăr folositoare și escelente. Nu pot întrelasa fără ca să Vă esprim recunoștința mea în privința valoarei acestor pilule, și le voi recomanda unde numai se va putea tuturor suferinșilor. Vă autorizez, ca această a mea mulțamită să o folosiți după plac și pe cale publică. Cu distinsă stimă Ignaz Hahn.

Aceste pilule purificătoare de sânge se prepară veritabile singur numai în farmacia „ZUM GOLD. Reichsapfel“ a lui I. Pserhofer Singerstrasse Nr. 15 la Viena și costă o cută cu 15 pilule 21 cr. v. a. Un sul cu 6 cuti costă 1 fl. 5 cr. Dacă se trimite s'ina banilor înainte, costă un sul cu pilule 1 fl. 25 cr. inclusive francare, 2 saluri 2 fl. 30 cr., 3 saluri 3 fl. 35 cr., 4 saluri 4 fl. 40 cr., 5 saluri 5 fl. 20 cr., 10 saluri 9 fl. 20 cr. Mai puțin de un sul nu se poate trimite.

N. B. In urma lăptai lor celei mari, se imităză aceste pilule sub diferite forme și numiri, de aceea se face rugarea a cere anume „Pilule purificătoare de sânge ale lui I. Pserhofer“ și numai acelea sunt veritabile, a căror instrucțiune pentru folosire este provodită cu iscălitura I. Pserhofer, și cari p'ortă pe capatul cutiei tot aceeași iscălitura în culora roșă.

Liquor Bernhardiner din plante de Alpi, de W. O. Bernhard in Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., o jumătate sticlă 1 fl. 40 cr., 1/4 de sticlă 70 cr.

Alifă americană, cel mai bun mijloc în contra tuturor suferințelor rheumatice, durerilor la șira spinării, juughiri, ischies, migrenă, dureri nervose de din I, dureri de cap, juughiri la urechi etc. 1 fl. 20 cr.

Minunatul balsam englezesc, a lui I. Pserhofer o sticlă 50 cr.

Balsam contra degerăturii de I. Pserhofer, de mulți ani recunoscută ca cel mai sigur remediu contra suferințelor de degerătură de tot felul, precum și spre vindecarea ranelor foarte învechite, 1 borcan 40 cr., cu trimiterea franco 65 cr.

Stoll, Kolapreparate, escelent mijloc pentru întărirea nervilor, la dureri de stomac și la bôle de nervi.

Kola-Elixir seu Vin un litru fl. 3.— cr., 1/2 lit. fl. 1.60 cr., 1/4 de litru 85 cr.

Balsam în contra gușilor a lui I. Pserhofer, mijloc probat în contra umflăturii la gât. Un flacon 40 cr. cu trimiterea franco 65 cr.

Esență de vieță, I. Pserhofer (Picături de Praga) în contra stomacului stricat, misturirei vele, greutăți de tot felul, un medicament de casă escelent, 1 flacon 22 cr. 12 flacone 2 fl.

Sirup de plantagea (timba oi) I. Pserhofer un medicament de casă foarte cunoscut și escelent în contra catarului, răgușelii, tusei spagmodice etc. 1 sticlă 50 cr. 2 sticlute expediate franco 1 fl 50 cr.

Pomada Tannochinin de I. Pserhofer, de un lung șir de ani recunoscută de medici ca cel mai bun mijloc pentru creșterea perului. Un borcan elegant adiuștat 2 fl.

de prof. Stuedel, la rane din lovitură și impans, la tot felul de babe rele și la umflături învechite, ce se sparg periodic la picioare la deget, la rănii și aprinderile de țte și la multe alte suferințe de acest soi s'a probat de multe ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare universală purgativă, de A. W. Bullrich. Un medicament de casă escelent contra tuturor urmărilor digestiunii stricate, precum: durere de cap, amețelia, căreii la stomac, arăla în gât suferințe hâmoroidale, constipațiune etc. Un pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află toate specialitățile farmaceutice indigene și streine, anuțate prin toate diarele austro-ungare și la cas, când unele din aceste speci nu s'ar afla în deposit se vor procura la cerere prompt și refiin

Trimiterile prin poștă se eșcută cu cea mai mare grabire trimițându se banii înainte, comanda mai mari și cu rambarsă.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provodite cu numele I. PSERHOFER, și cari p'ortă același nume și pe acoperemântul cutiei cu scrisore roșă.

Scutite prin marcă și mustră înregistrată. — Imitări se pedepsese aspru. —

Apoteca la „mêrul imperial de aur“ WIENA, I. Singerstrasse Nr. 15.

I. PSERHOFER.

5115—6.